

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Yrd. Doç.Dr. Fergan KARAER

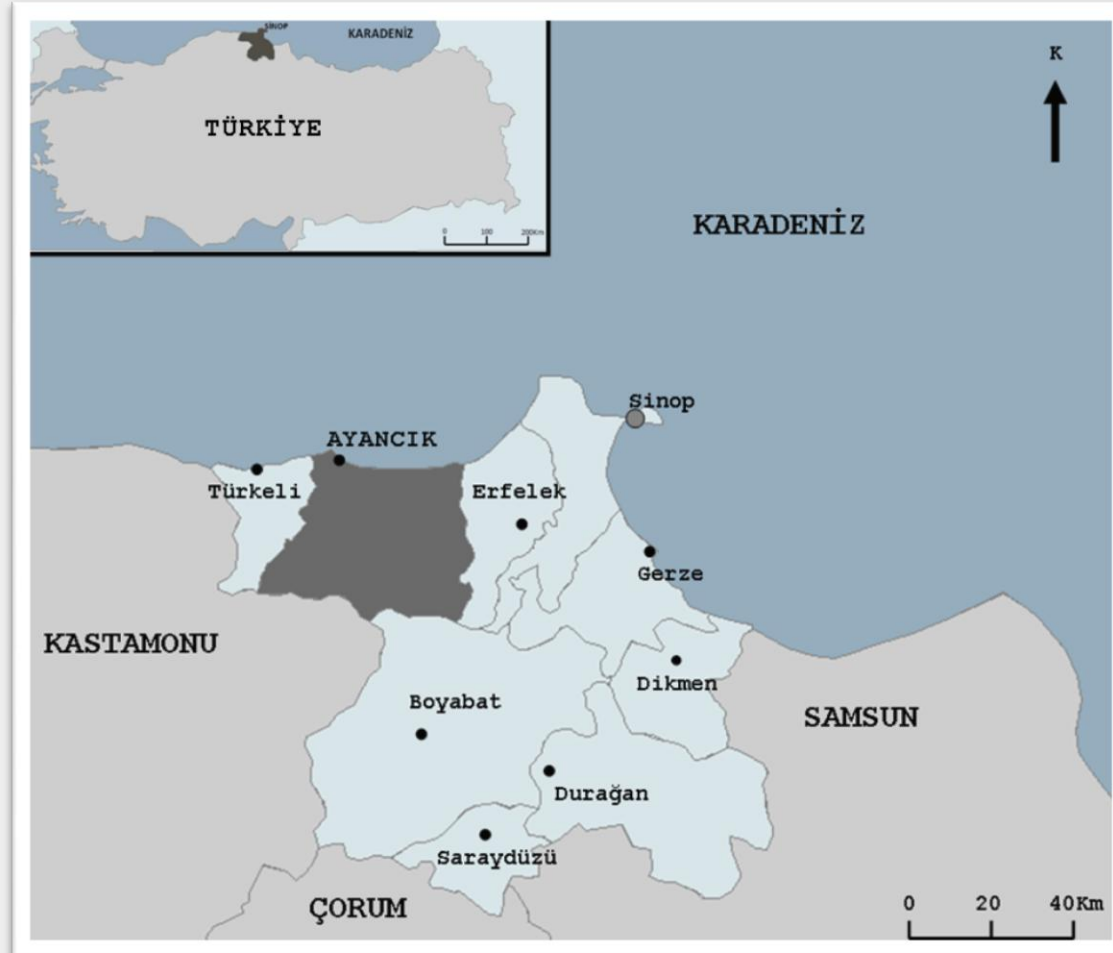
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Mutlu KAYA

Ayancık Ticaret Meslek Lisesi

GİRİŞ

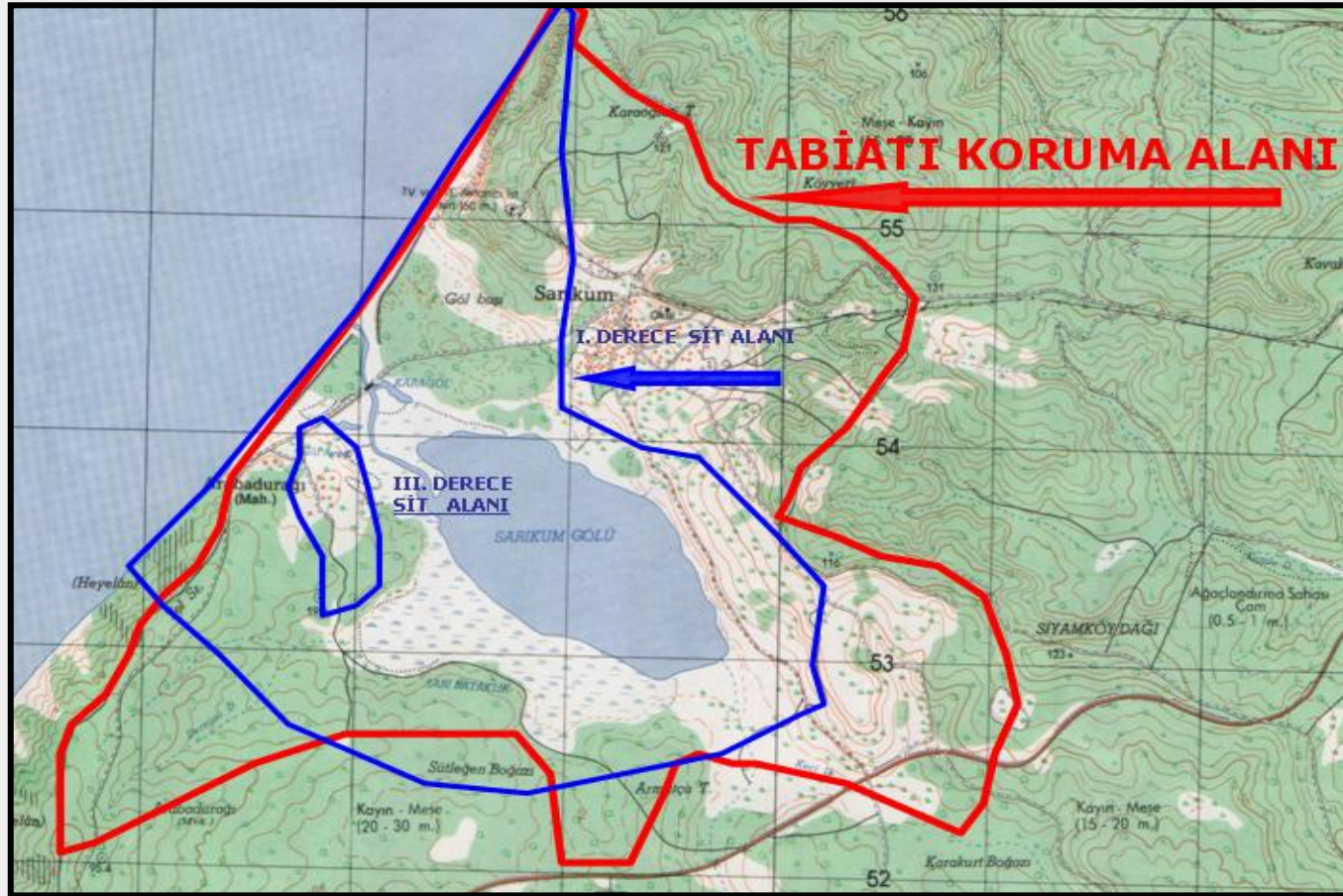
Sinop, Kuzey Anadolu’da Karadeniz Bölgesi’nin Batı Karadeniz Bölümü’nde yer alan bir ilimizdir. Çalışmanın esas konusunu teşkil eden Ayancık ise Sinop il merkezinin 56 km batısında Karadeniz kıyısında yer alır (Harita 1).

Harita 1: Lokasyon Haritası

Sarıkum Tabiatı Koruma Alanı

Sinop Yarımadası'nın batısında, şehir merkezine 21 km uzaklıkta yer alan Sarıkum Gölü ve çevresi; Göl , deniz, sulak alan, orman ve çeşitli tarla tarımının yapıldığı bir ekosistemler bütünlüğü gösteren Tabiat Koruma Alanıdır. Alan göç mevsiminde çok sayıda kuş türü tarafından konaklama yeri olarak kullanılmaktadır. Gölün uzunluğu 2 Km genişliği 750 metre ve alanı 400 hektardır. Gölün çevresi gür ormanlarla kaplıdır.

Hamsiloz Tabiat Parkı

Koy şehir merkezine 11 km uzaklıktadır. Koy içinde yüzme ve balık tutma etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Karadeniz' in kaya içlerine en çok sokulan koylarından. Akliman- Hamsilos yöresi Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 1991 yılında 1.derecede Doğal Sit Alanı ilan edilmiştir.

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Akliman

Kent merkezine 9 km uzaklıktadır. Kilometrelerce uzunluğunda ve 15-20 metre genişliğinde bir şerit gibi uzanan ince beyaz kumlu kumsalı vardır.

İnceburun

Türkiye'nin en kuzey ucu olan İnceburun, il merkezine 22 km uzaklıktadır. Gemilere geçiş kolaylığı sağlamak üzere en uç noktasında fener bulunmaktadır.

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Sinop Tarihi Cezaevi

Cezaevinin bulunduğu alan Osmanlıların Karadeniz’deki en büyük tersanesiydi. 1887 yılından beri cezaevi olarak kullanılmıştır. Etrafı yüksek kale bedenleriyle çevrili olmasından dolayı mahkûmların kaçışını imkânsız kılmıştır.

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Alaeddin Camii

Kent merkezinde yer almaktadır. Evkaf kayıtlarında Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat'a ait olduğu yazılı bulunan bu caminin, Selçuklu Devleti'nin 1214 yılında Sinop'u fethinden hemen sonra yapılmış olduğu sanılmaktadır.

Sinop Pervane Medresesi

Medrese Sinop'un dűşman baskısından kurtarılmasının bir hatırası olarak 1262 tarihinde Selçuklu Veziri Műniddin Sűleyman Pervane tarafından yaptırılmıştır. Binanın girişini mermer süslű bir portal süslemektedir. İçinde eyvan karşısında geniş avlu ortasında şadırvan vardır. Avlunun her iki yanında mermer sűtunlu revak ve arkalarında 16 kűçük oda bulunmaktadır.

Balatlar Kilisesi

Roma çağında tiyatro ya da hamam olarak kullanıldığı düşünülen bu yapı Ada Mahallesindedir. M.S 660' lı yıllarda Bizanslılar tarafından yaptırılan kilise, Bizans tuğla ve taş işletmeciliğinin en güzel örneklerindendir. Özel mülkiyet üzerinde olan yapı Kültür ve Turizm Bakanlığınca 2000 Yılında kamulaştırılmıştır.

Erfelek Tatlıca Şelaleleri

İl merkezine 42 km uzaklıkta, Erfelek İlçe merkezinin güney-batı istikametinde 15 km uzaklıkta Tatlıca köyü sınırları içerisinde.

Eşsiz doğal güzelliklere sahip, bakir, adeta bir merdiven biçiminde zirveye doğru dar ve 2 km uzunluğunda bir vadi içinde birbirini takip ederek uzanan, irili ufaklı 28 adet doğa harikası şelalelerdir. Şelalelerin kenarında, kayın ormanları içinde Yürüyüş yapılabilen alanlar bulunmaktadır. Doğal sit alanı olan bölgede yürüyüş, piknik, gezi ve av turizmi olanakları sağlanmaktadır.

Erfelek Tatlıca Şelaleleri

Boyabat Bazalt Kayalıkları

Boyabat ilçesinin 20 km batısında Harın deresi Fındıklı mevkiinde yer almaktadır. Bölge jeolojik olarak Pontid tektonik kuşağında yer alır. Yaşının oldukça genç olduğu düşünülen Boyabat bazaltı, jeolojik yapıları ile turizm açısından, tektonik konumu ile jeolojik açıdan önem taşır.

Ayancık'ta Ekoturizm Potansiyeli

Deniz Turizmi

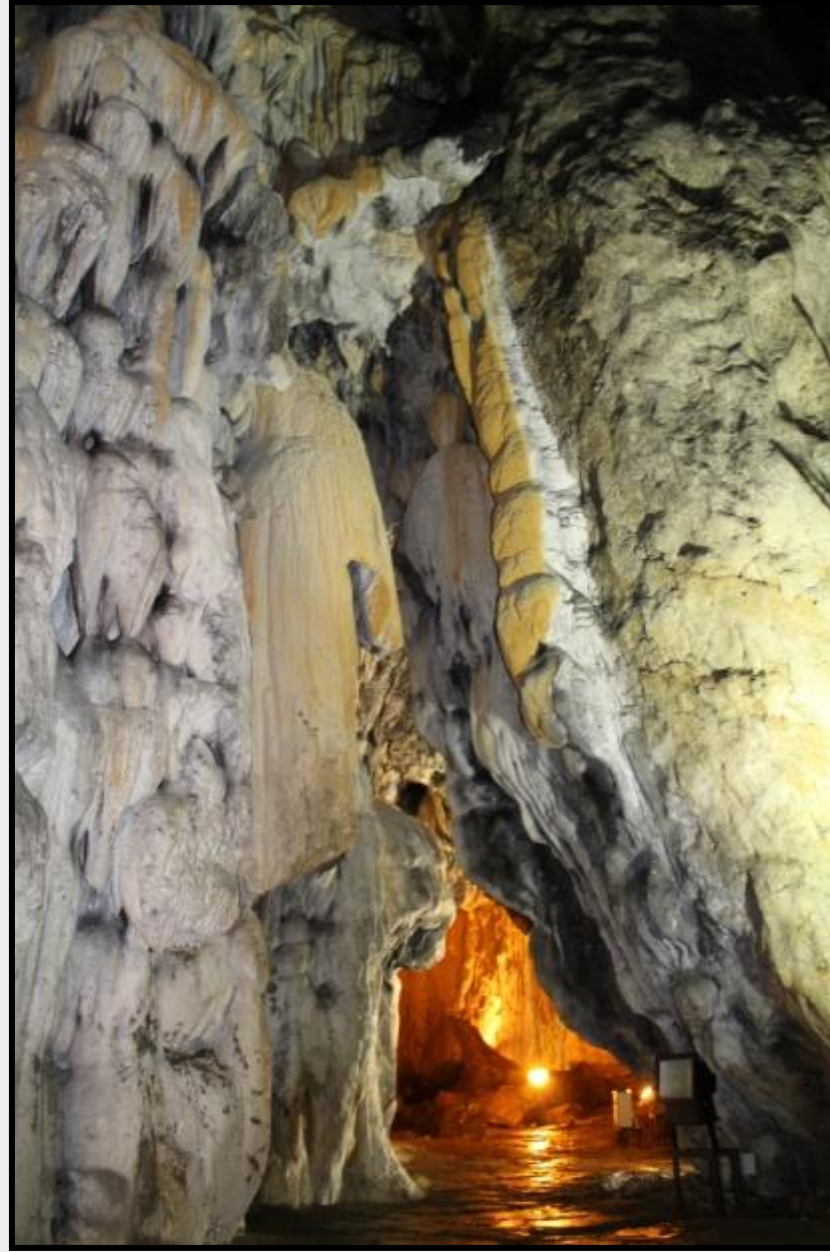
Ayancık çevresinde bazıları ilçe merkezinde (Çamurca Plajı, Ayancık Merkez Plajı) bazıları ise yakın çevrede (Ayancık Köyü Plajı, Ali Köyü Plajı, Harzana Plajı, Oluz Koyu, Gebelit koyu, ...) denize girilebilecek birçok küçük koy ve plaj mevcuttur. Kıyının hemen gerisinden başlayan ormanların görüntüsü, küçük koylarıyla birlikte yakın çevresinde denizi kirletici bir sanayi tesisinin de bulunmaması Ayancık kıyılarını daha da özel hale getirmektedir.

Mağara Turizmi

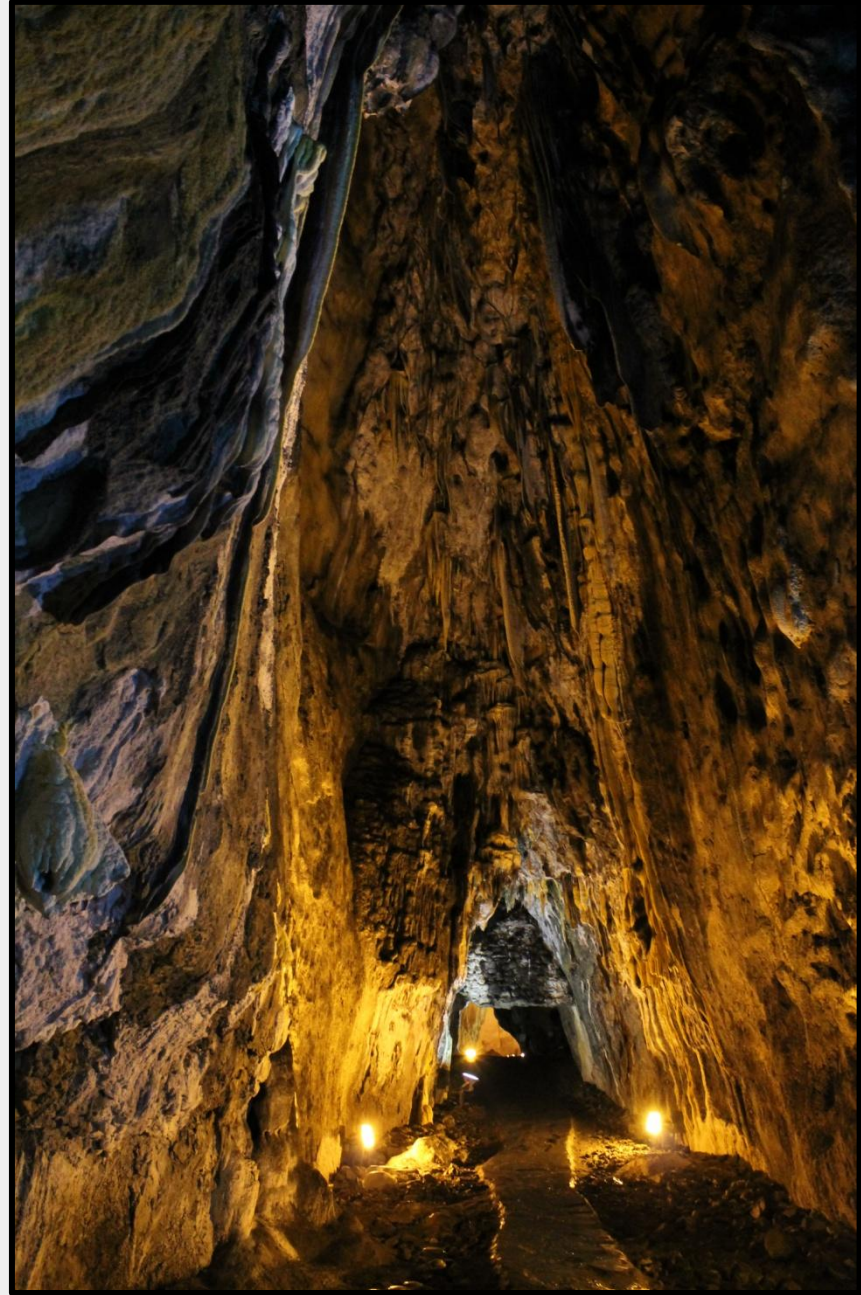
Zingal ismi fabrikaya hammadde sağlayan Zindan ve Çangal ormanlarının ilk ve son üç harfi kullanılarak oluşturulmuştur. İnaltı Köyü sınırları içinde bulunan İnaltı Mağarası mağara turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Deniz seviyesinden 1070 m. yüksekte olan mağaranın oldukça büyük olan ağzı köyden görülebilmektedir. Mağaranın 50 m. altına kadar araçla gidilebilmekte, buradan da 50 metrelik merdivenle mağaranın ağzına ulaşılabilmektedir.

Mağara Turizmi

Ağız ve gerisindeki salonun tavan yüksekliği 20 metreden fazla, genişliği ise 18 metredir. Giriş salonu boyu 125 m, tavan yüksekliği 6-22 m, genişliği 7-13 metreler arasında değişen düzgün bir galeriye açılır. Bu galeri mağaranın en geniş ve en kuru bölümüdür. Buradan sonra daralarak ilerleyen mağarada sarkıt, dikit, sütun, örtü ve duvar damlataşları, damlataş havuzları görülmeye başlar. İnaltı mağarasının elektrifikasyon çalışmaları halen devam etmektedir.

Trekking

Yerleşme çevresindeki gür ormanlar ve etrafındaki kayalıklardan akan suların oluşturduğu şelaleler, çamur ve yosunların oluşturduğu sarkıt ve travertenlerin bulunduğu kanyonlar doğa yürüyüşü (trekking) ve at gezintisi yapmaya uygun alanlardır

Manzara Seyri - Fotoğrafçılık

Ayancık'ta yaz döneminde güneş deniz üzerinden doğup yine deniz üzerinden batmaktadır. Bu dönemde fotoğrafçılıkla ilgilenenler için Ayancık'ta güneşin doğuşu ve batışı eşsiz manzaralar oluşturmaktadır. Ayancık ve yakın çevresi, vadi sistemleri ve dağlık yapısı ile ziyaretçilerine eşsiz manzaralar sunmaktadır. Bölgede, mevsimlik ve sürekli akım gösteren şelaleler, derin vadiler, yaylalar, geniş ormanlar, denizin eşsiz görünümü ve yüksek dağ zirveleri görülmeye değer enstantaneler oluşturmaktadır.

Jeomorfolojik Şekiller

Gelincik Burnu

Gelincik Burnunda olta balıkçılığı ve su altı sporları açısından uygun özellikler taşıyıp özellikle kaya oluşumları ile tatilcileri büyülemektedir. Gelincik burnu çevresindeki günlenme şekilleri bilim adamlarından fotoğrafçılara, şairlere ve özel doğa meraklıların ilgisini çekebilecek özgün manzaralara sahiptirler

Karstik Oluşumlar

Karlık Düdeni

Karlık Yaylası'nda bölgenin jeomorfolojik yapısından kaynaklanarak oluşan bu düden iki yamacın arasında çökmüş bir alan görünümü vermektedir. Düdenin iç kısmına doğru bir mağara uzanmaktadır. Düdenin rakımının yüksek olması nedeni ile burada biriken karlar yaz aylarında Ağustos sonuna kadar erimemekte olup, oluşan bu kar kütleleri önceki dönemlerde yaz aylarında çevre köylüler tarafından kullanılmıştır. Zaten bölgenin adı bu nedenle Karlık'tır.

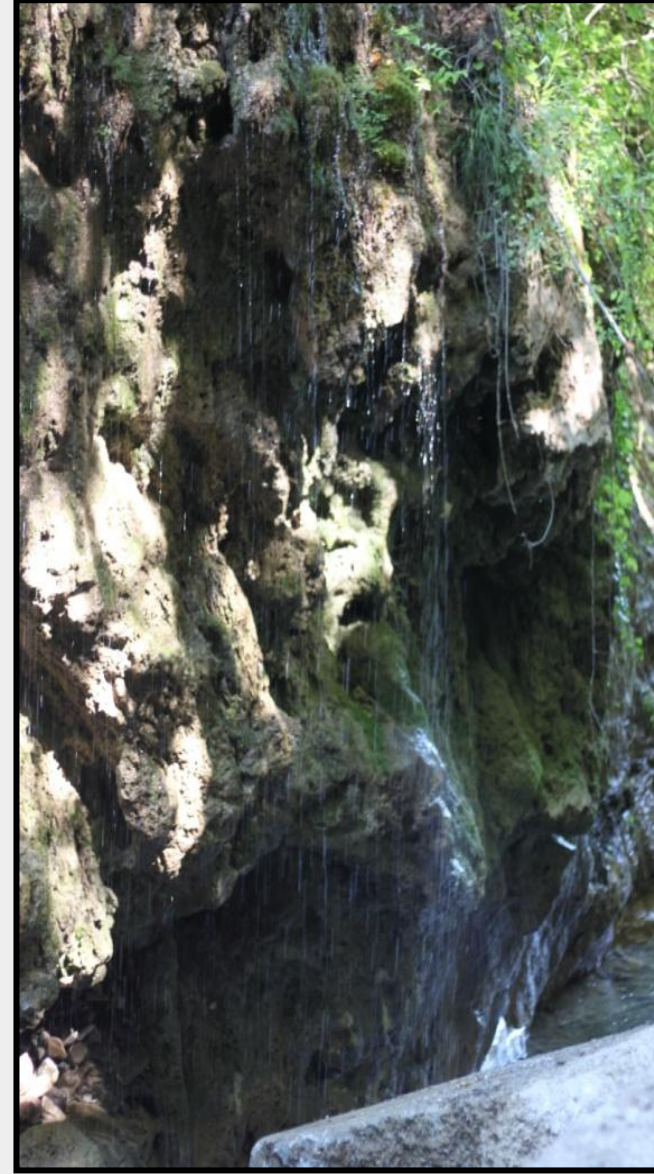
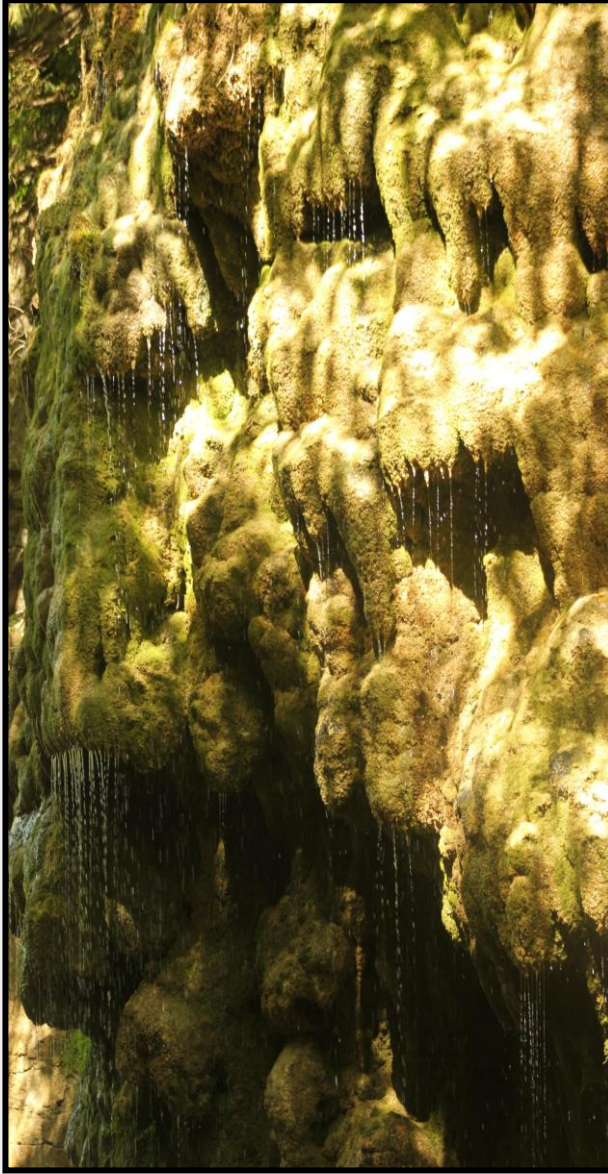

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

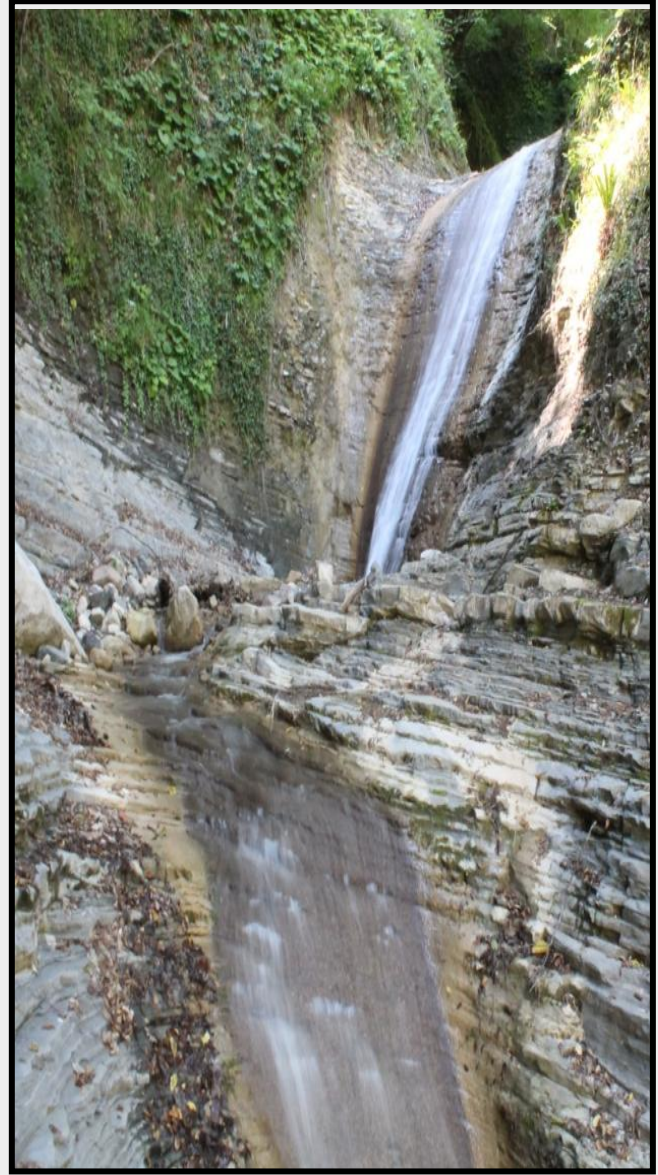
Travertenler

İnaltı
kanyonunda
yamaçlardan
aşağı ip şeklinde
akan sular
bölgede bulunan
kireçtaşları
üzerinde
görmeye değer
küçük
travertenler
oluşturmaktadır.

Şelaleler

Ayancık'ta mevsimlik ve daimi akış gösteren birçok irili ufaklı şelale bulunmaktadır. Bu şelalelerin bazıları gerek çok katlı olmaları gerekse yükseklikleri itibariyle görülmeye değerdir.

Kamp ve Karavan Turizmi

Sadece Ayancık'ın değil Sinop'un da önemli turist çekiciliklerinden biri olan Akgöl, Zingal Şirketi zamanında orman içinde kereste nakli için inşa edilen eski havuz sisteminin verdiği ilhamla meydana getirilmiş yapay bir göldür. 1200 metre yükseklikte, etraftaki sık akan iki çayın birleştirilmesiyle oluşturulan göl ortalama 2 ha alan kaplamaktadır. Gölün yanında orman işletmesine ait bir tesis bulunmaktadır. Günöbirlik piknik için uygun olan göl civarındaki orman içlerinde piknik masaları ve ızgara yerleri bulunmaktadır.

Kamp ve Karavan Turizmi

Bölgedeki ikinci göl yaklaşık 1500 m yükseklikte bulunan Saray gölüdür. Kar suları ve küçük bir çayla beslenen göl yaklaşık 0,5 ha alan kaplamaktadır .

Kamp ve Karavan Turizmi

Çamurca mevkiinde bulunan Kızılay Kampı ve Çamurca Mevkiinin 2 km. batısında yer alan Kuğu Yalısı Koyu hem deniz ve ormandan yararlanmak hem de sakin bir tatil geçirmek isteyenlere uygun ortamlar sunar.

Kamp ve karavan turizmi

Akgöl, Saray Gölü, Kuğu Yalısı ve Kızılay tesisleri karavan ve kamp turizmi açısından elverişli alanlardır. Bu arazilerde konaklayan turistler aynı zamanda yerine göre denize girme, trekking, mağara turizmi gibi farklı aktiviteler de yapabilirler. Kızılay tesislerinde ve Kuğu yalısında ayrıca konaklama tesisleri de bulunmaktadır.

Otantik Yerleşmeler ve Yerel Mimari

Batı Karadeniz Bölümünde, Sinop ve Kastamonu illerinin Karadeniz'e bakan kıyı kuşağında yer alan meskenler de Türkiye'nin başka bölgelerinde görülmeyen taş çatı örtüleri ile dikkati çekmektedirler. Yörede 1970'li yıllara kadar inşa edilen meskenlerin büyük çoğunluğunda yakın çevreden temin edilen bu taş örtü kullanılmıştır. Bugün yapı malzemesi olarak tuğla ve kiremit kullanılıyor olsa da taş çatı örtülü ve ahşap eski köy evleri varlığını korumaktadır. Bu evler hem görsel bir değer hem de köy pansiyonculuğu adına önemli bir potansiyel oluşturmaktadır .

Gastronomi

Ayancık yöresi malzemelerin neredeyse tamamının doğal ortamda yetiştirildiği ve üretildiği, köy fırınları gibi geleneksel araç – gereçlerin kullanıldığı bir mutfağa sahiptir. Başlıca yemek çeşitleri keşkek yemeği, erişte (Kesme makarna), nokul, kulak (Manti), saç böreği, pekmezli baklava, un helvası, istet ve kuyu kebabıdır.

Gastronomi

Ayrıca kahvaltı sofralarında yöreye has olan fırıncık armudu pekmezi, elma pekmezi, dut pekmezi ve üzüm pekmezi, kuşburnu, böğürtlen, bilyedin, kiren gibi yabani meyvelerden yapılan pekmez, marmelat ve reçeller ile doğal üretilen kestane ve çiçek balı Ayancık mutfağının vazgeçilmezlerindendir.

Gastronomi

Ayancık'ta deniz ürünleri ayrı bir lezzet alanı oluşturmaktadır. Başta hamsi olmak üzere palamut, istavrit, barbunya, iskorpit (çarpan), levrek, kalkan, kefal, kötek mutfakları süsleyen deniz ürünleridir.

Yaban Hayatı Gözlemciliği

Yaban hayatı gözlemciliği son yıllarda dünyada ve ülkemizde popüler olmaya başlamış bir turizm çeşididir. İnsanlar hayvanları hayvanat bahçelerinde değil de gerçek yaşam alanlarında seyretmeyi tercih etmektedir. Birçok ülke doğal yaban hayatı alanlarını insanların seyrine açarak gelir elde etmektedirler.

Yaban hayatı gözlemciliği bilinçli ve kurallara uygun olarak yapılması durumunda her yönden olumlu etkileri olan bir turizm türüdür. Bir yandan ülkenin yaban hayatını koruyup geliştirirken, diğer yandan da yöre için önemli bir gelir kaynağını oluşturmaktadır. Ayancık yakınındaki ormanlarda ayı, tilki, sansar, ördekgiller, çulluk, bıldırcın, kurt, domuz, çakal, karga, vaşak gibi hayvanları gözlemleyebilmek mümkündür .

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Botanik Turizmi

Ayancık İlçesi zengin bitki örtüsü ekoturizm potansiyeli açısından turistleri bu alana çekebilecek başka bir faktördür.

Ayancık'ta 0 m - 1700 m rakım aralığında, "Türkiye Bitkileri Veri Tabanı" na göre "yükseklik sınırları ve habitatlar dikkate alındığında" yaklaşık 850 bitki türü bulunmaktadır. Bölgedeki bitkilerin yaklaşık 40 tanesi endemiktir. Yörenin doğal bitki örtüsü çeşitliliğinden kaynaklanan mevsimsel renk değişimleri de görsel peyzaj değerini yükseltmektedir.

Agroturizm

Uzun yıllardır süren göç nedeniyle köylerin hızla boşalması ve tarım topraklarının uzun süredir boş olması bu arazileri agroturizm açısından değerli hale getirmiştir. Yıllardır ilaç, kimyasal madde ve gübre atılmamış topraklar organik tarım açısından incelenip değerlendirilmelidir.

Kültür Turizmi

Ayancık kültür turizmi meraklılarına da farklı hizmetler sunabilecek potansiyele sahiptir. Keten zerine yapılan, Türk motifleri ile oluşan el sanatları hala devam etmektedir. İşlenen başlıca motifler Nezgep, Paça İşi ve Yaka İşidir. Yre kadınının ince zevki, sanat ruhu kumaşta, renkte ve desende kendisini göstermektedir.

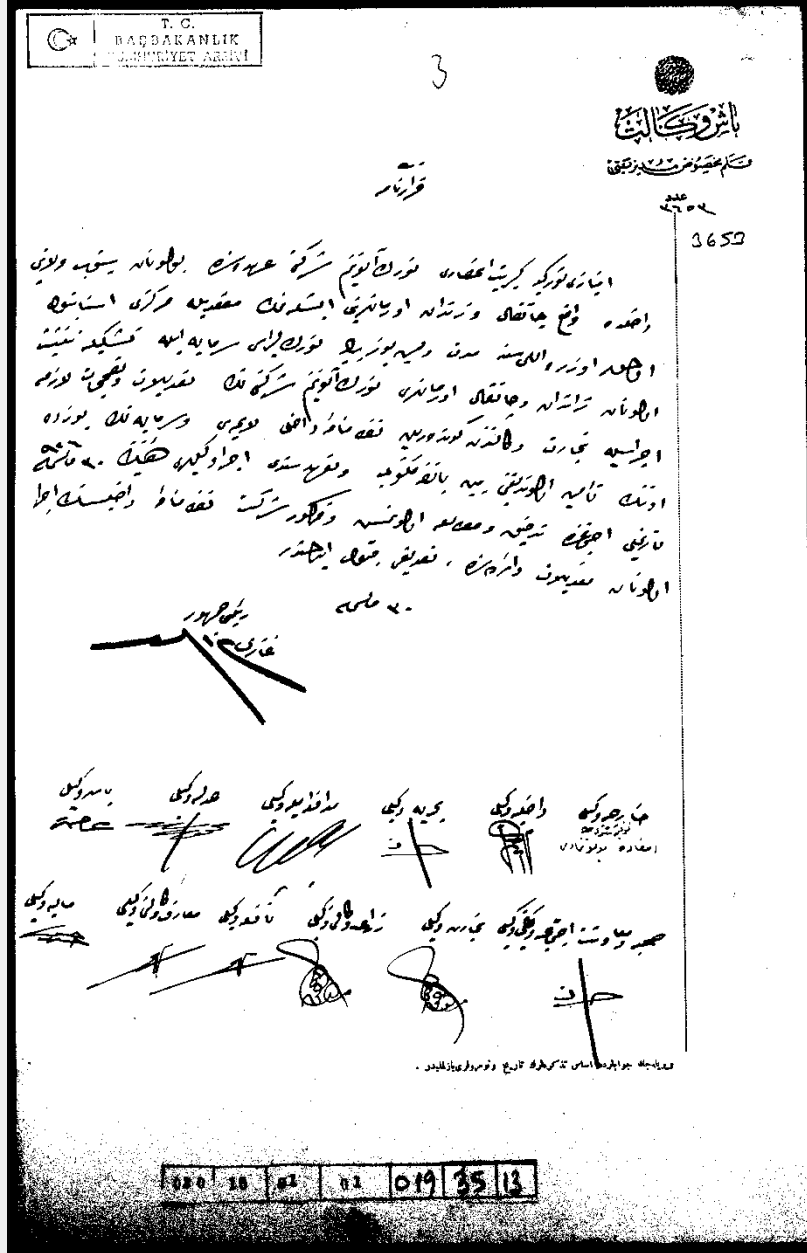

Kültür Turizmi

Türkiye’de ormancılık alanında ilk teşkilatlanmanın gerçekleştiği yer olan Ayancık’ta 1930’lu yıllarda kullandıkları aletler Ayancık’ın çeşitli yerlerinde sergilenmektedir .

Türkiye’nin ilk yabancı sermayeli kuruluşlarından olan Zingal Türk A.ř.’den günümüze ulaşan endüstriyel kalıntılar ayrıca adeta bir açık hava ormancılık müzesi niteliğindedir. Ailesinden bu fabrikada çalışmış kişiler zaman zaman Ayancık’ı ziyaret ederek anılarını tazelemektedir. Bu kalıntılar korunması ve tanıtılması daha fazla turistin gelmesi için sebep oluşturabilir.

Resim 1: Ayancık'ta Zingal Şirketine ait bir kereste fabrikası kurulmasına izin veren Bakanlar Kurulu Kararı (Başbakanlık Arşivi).

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Ayancık, Cumhuriyetin ilk yıllarında yaklaşık 300 haneden oluşan, sınırlı ölçüde kereste ticareti ve balıkçılık yapılan küçük bir kasaba iken 1929 yılında Ayancık ve çevresindeki zengin ormanları işlemek amacıyla Belçika sermayeli bir şirket olan Zingal TAŞ tarafından ilçe merkezine kurulan kereste fabrikası ile birlikte ilçe merkezinde ekonomik, sosyal ve kültürel hayat tamamen değişmiştir.

Fabrikada çalıştırılmak üzere yurtdışından uzman ve işçi getirilmiştir. Bu yabancılarla yerli halk fabrikada beraber çalışmış, çocuklar okullarda birlikte eğitim görmüş böylece önemli bir kültür alışverişi yaşanmıştır. Ayancık, kısa sürede sineması ve birçok farklı branşta faaliyete imkan veren spor alanları olan, tiyatrolar oynanan, balolar düzenlenen, insanların modaya uygun olarak giyinmeye başladığı modern bir kasaba haline gelmiştir. Fabrikada üretilen elektriğin bir kısmının ilçe merkezine verilmesiyle Ayancık Türkiye’de en erken elektrikle tanışan yerleşmelerden biri olmuştur. Fabrikanın yarattığı istihdam imkanları sayesinde Ayancık, Türkiye’nin farklı yerlerinden nüfusu kendine çekmiştir. Ayancık, sosyal ve kültürel yapısı, hareketli ticareti ile tam bir sanayi kasabası haline gelmiştir.

Resim 2-3: Zingal Şirketine ait kereste fabrikasından görünüş (Yusuf TÜRKERİ Albümü).

Resim 5: İkisu(Yenikonak) istasyonu (Ayancık Orman İşletme Arşivi).

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

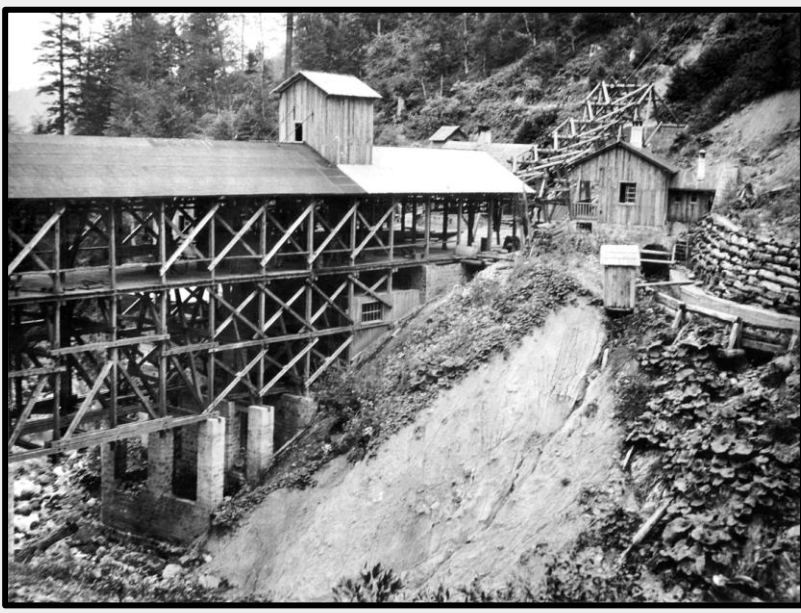
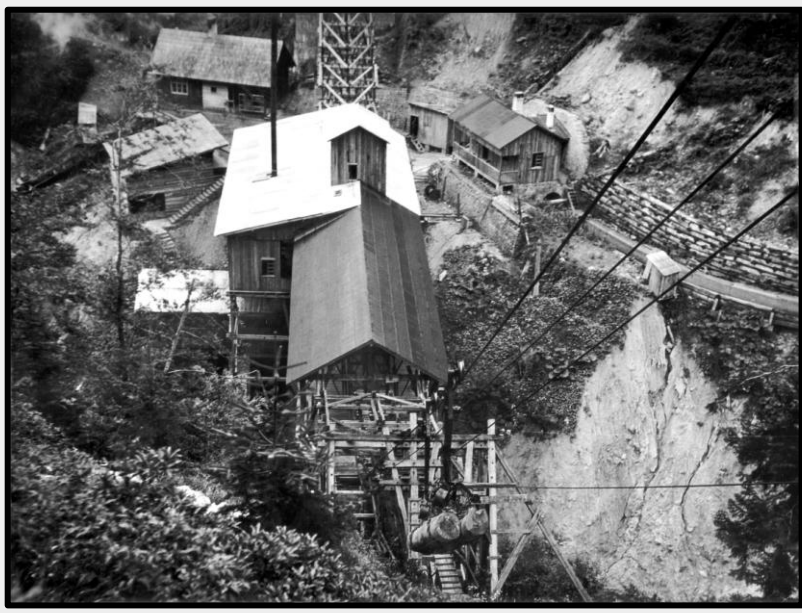
Resim 6: Dekovil hattı bir düğünde gelin alma amacıyla kullanılırken (Atike ÖZBİLEN Albümü).

Çangal (Duduncuk)

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Çukurçay İstasyonu

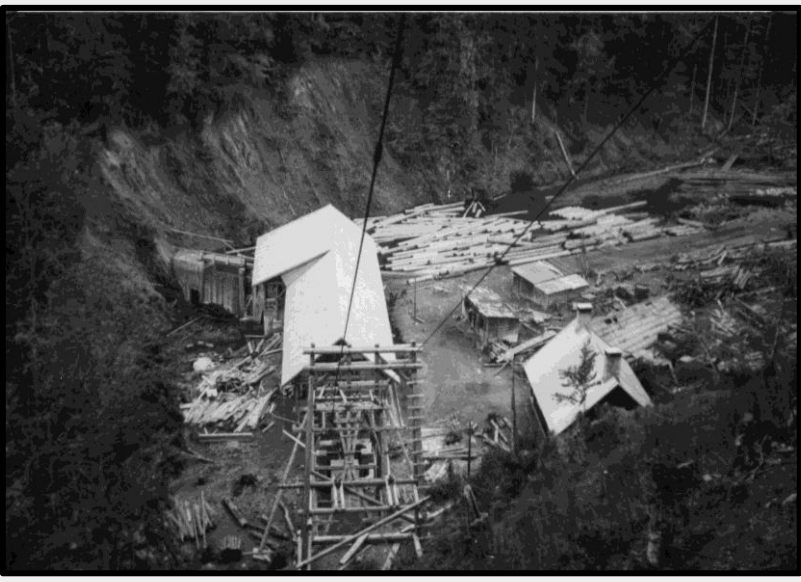

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

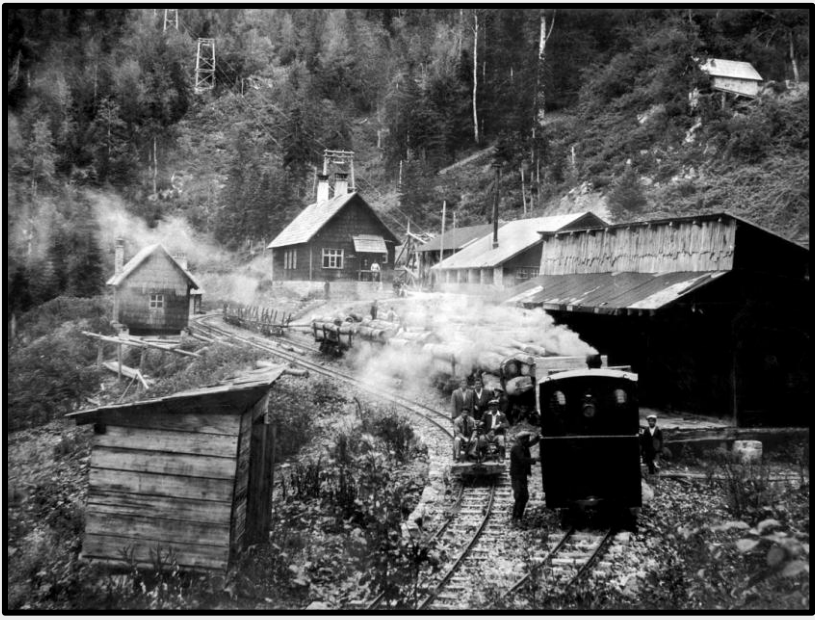
Yemişli İstasyonu

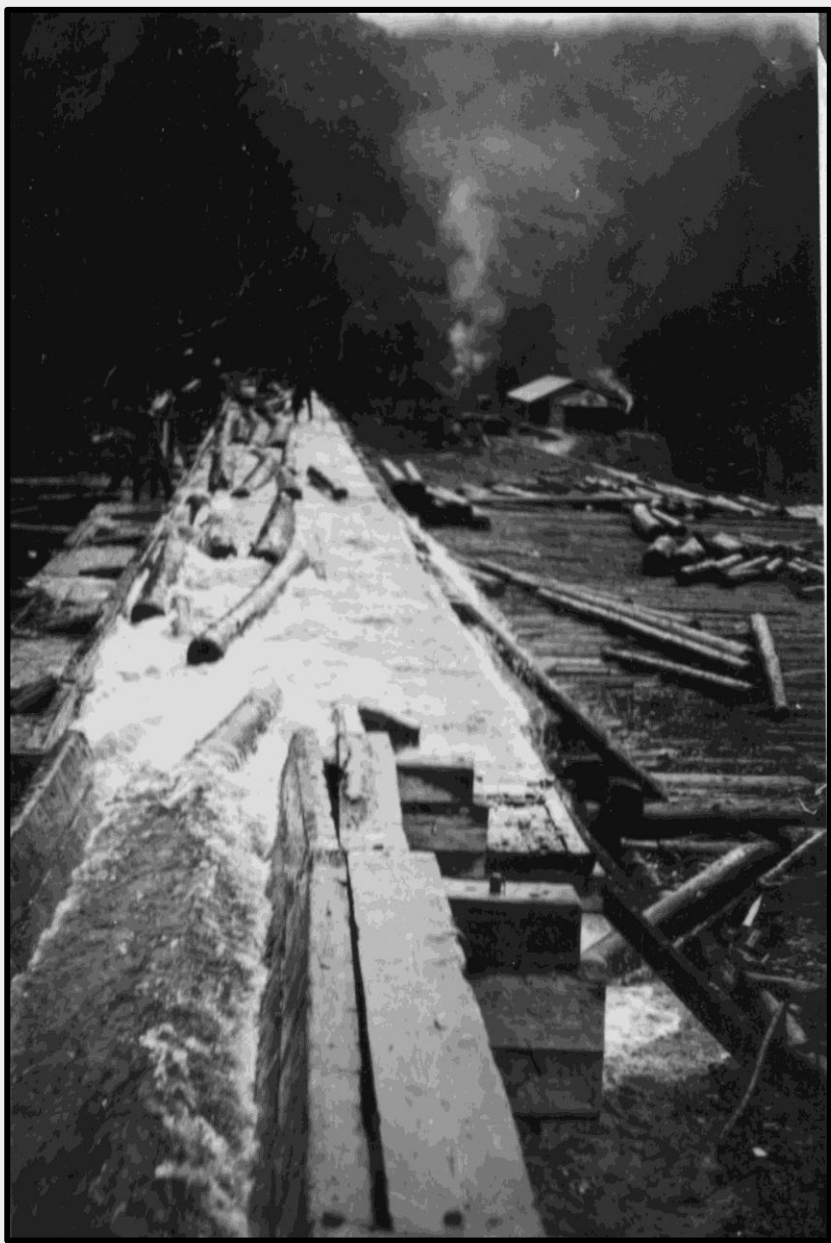
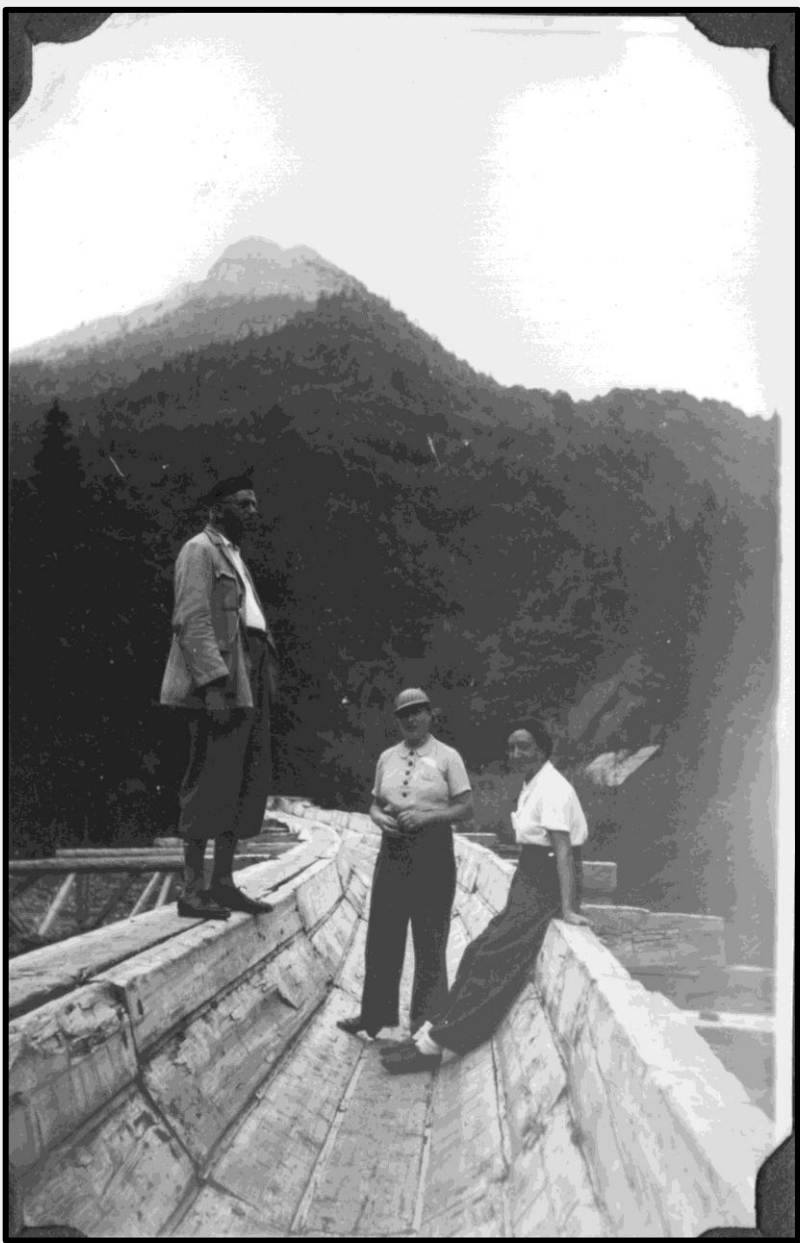

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Karadere İstasyonu

Kuru ve Sulu Oluklar

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Köprüler

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Mimari Kalıntıları

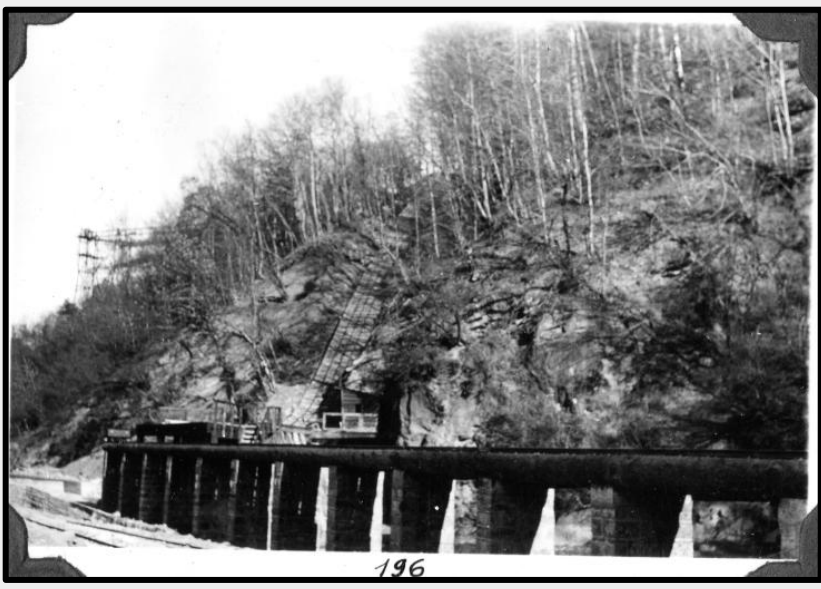

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

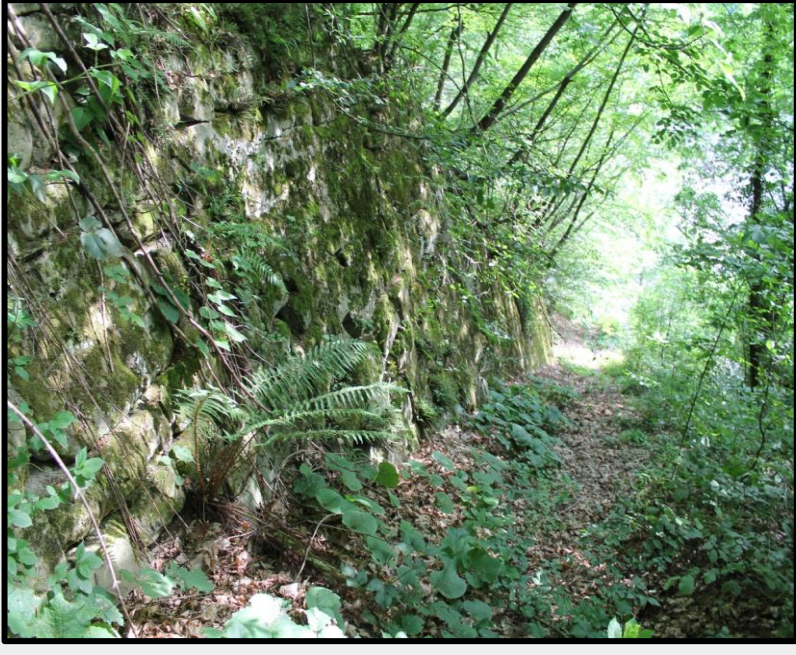
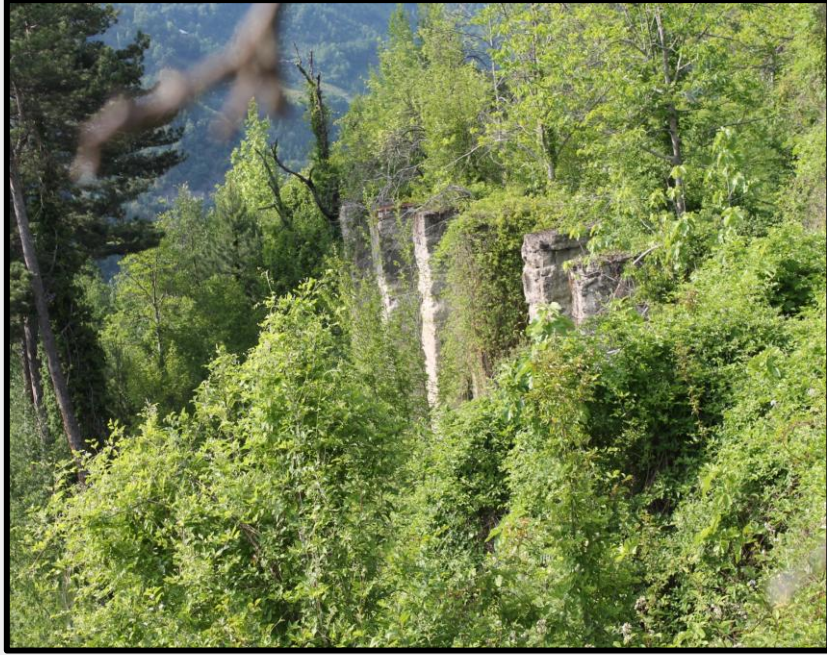
Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Yenice Bölgesi Vargel Hattı

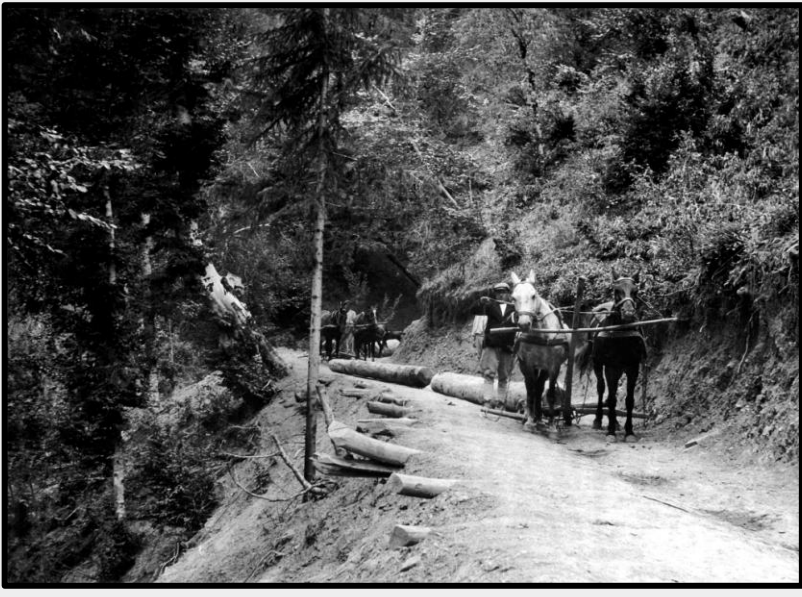

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

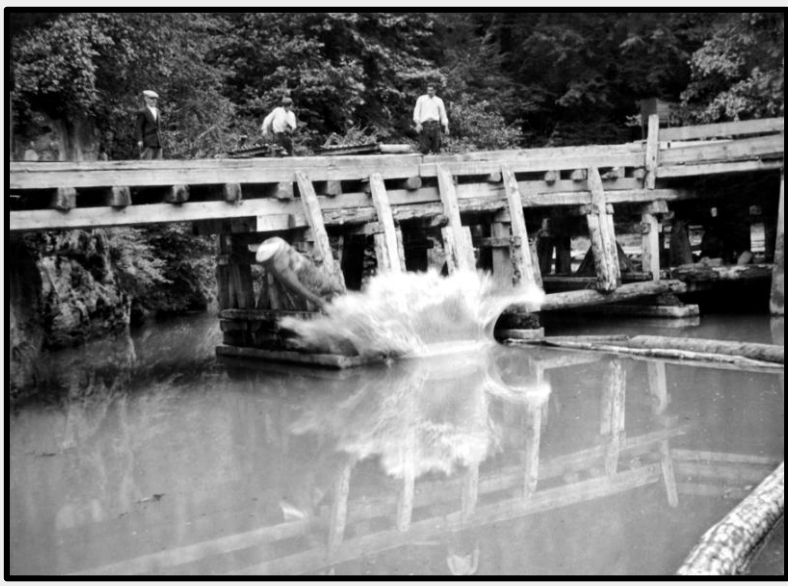

Sürütme Yolları

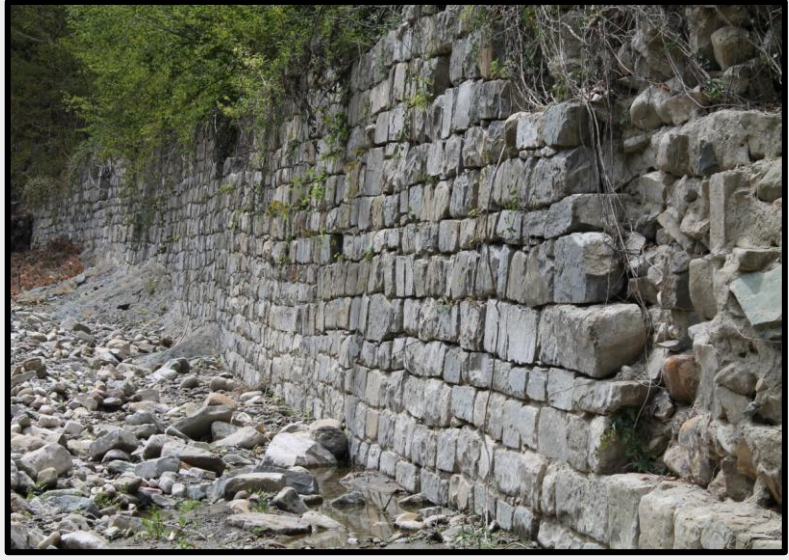
Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Havuzlar

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Demiryolu Kalıntıları

Sinop ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Özellikleri

Polig Hattı ve Havai Hat Kalıntıları

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ayancık'ta bugün sadece deniz turizmine dayalı turistik etkinliklerin sürdürüldüğünü söyleyebiliriz. Oysa Ayancık'ın dört mevsim turizm yaklaşımı ile gerçekleştirilebilecek ekoturizm faaliyetleri yönünden önemli bir potansiyel bulunduğu açıktır. Bu potansiyelin değerlendirilebilmesi için iyi bir planlama gerekmektedir. Bir bölgede ekoturizm planlaması yapılacağı zaman ekoturizm terimindeki eko sözcüğünü hem ekoloji hem de ekonomi olarak düşünerek bir planlama yapılmalıdır. Yani planlayıcılar yöre insanının ekoturizmden sağlayacağı ekonomik kazanç yanında bu tür turizmin doğaya ve doğal yaşama olan etkilerini de göz önünde bulundurmalıdır.

Sürdürülebilir turizm kapsamında ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilirken doğal hayat bozulmamalı, doğal ve kültürel öğeler tahrip edilmemeli, yerel halkın yaşam tarzı ve geleneksel dokusu zarar görmemeli, flora ve fauna zarar görmemeli ve yöre her türden kirlenmeye karşı korunmalıdır.

Ayancık'ta mevcut işsizlik ve bunun sonucu olarak meydana gelen göç sorunu düşünüldüğünde bu turizm faaliyetlerinin önemi daha da artmaktadır. Ayancık'ta başlatılacak ekoturizm etkinlikleriyle göçün durdurulması ve az da olsa genç nüfusun geri dönüşü sağlanabilir.

Kültürel miras ekoturizmin en önemli bileşenlerindendir. Ayancık'ta Zingal Kereste Fabrikasının endüstriyel kalıntıları ve lojman, işletme binası gibi yapıları kendi başlarına bile çekicilik oluşturabilecek potansiyele sahiptir. Bu tesisler iyi değerlendirilmelidir. Ayrıca yöresel gelenekler içerisinde yer alan el sanatları (Keten dokumacılığı), yerel mutfak, giyim-kuşam, mimari gibi özellikler de kültürel miras kapsamı içindedir. Ekoturizm açısından yörede yerel el sanatlarının tanıtımı ve yaşatılması önemli bir yer tutar. Keten dokumacılığı bunların en önde gelenlerindendir. Bugün Ayancık'ta doğal keten üreticisi olan iki yaşlıdan biri vefat etmiş ve bunu yapan sadece bir kişi kalmıştır. Bu sanata ekoturizm planlamalarında ayrı bir yer ayrılmalıdır. Balık, bal, yetişen kültüre alınmış ve yabani meyveler ve bunlardan yapılan ürünler (pekmez, reçel, marmelat, vb.) ekoturizm pazarında yerel halk için büyük kazanç kaynağı olacaktır.

Teşekkürler